Prawda potrzebuje chwili. Dlaczego warto zwolnić przed kliknięciem?

Każdy człowiek czuje potrzebę dostępu do informacji, ludzie chcą wiedzieć co konkretnie dzieje się na świecie, jakie wydarzenie ostatnio wywołało sensację. Dawniej, aby spełnić takie zapotrzebowanie korzystali z gazet lub rozmawiali z członkami społeczności. Obecnie to Internet jest bezpośrednim źródłem informacji, z którego ludzie korzystają każdego dnia. Sieć oferuje wiele portali informacyjnych, artykułów, materiałów wideo udostępnianych na różnych platformach. Mogłoby się wydawać, że taka sytuacja w zupełności sprzyja człowiekowi, lecz jest to mylne wrażenie. W obecnym gąszczu informacji łatwo pogubić się w wielu źródłach, szczególnie jeśli przedstawiają sprzeczne informacje. Prowadzi to również do tego, że człowiek może łatwo paść ofiarą manipulacji. Dlatego tak ważne jest, aby mieć świadomość o zagrożeniach, które funkcjonują w przestrzeni informacyjnej.

MECHANIZMY MANIPULACJI W SIECI

Manipulacja internetowa to celowe wywieranie wpływu na człowieka, aby wprowadzić użytkownika w błąd przy sfałszowaniu faktów. Najczęściej podmiotem wpływania są emocje, zachowanie, podejmowane decyzje. Proces działa na szeroką skalę i wykorzystuje naturalne mechanizmy psychologiczne.

- Posługiwanie się **clickbaitem** i **emocjonalnymi nagłówkami**. Wywołują u użytkowników silne emocje co sprawia, że są bardziej podatni na kliknięcie w dany, sfałszowany materiał.
- Wykorzystywanie **autorytetu i zaufania**. Ludzie mają naturalną skłonność do ufania autorytetom i uprawnionym osobom. Oszuści w treściach mogą powoływać się na np. *zdanie naukowców/ ekspertów,* bez wskazywania konkretnych źródeł.
- Wykorzystywanie **pośpiechu** lub tak zwanego zjawiska **FOMO (*ang. fear of missing out*)**. Poprzez przedstawienie unikatowej oferty, oszuści wpływają na użytkowników, wywołując w nich sztuczne poczucie pilności.

Takie mechanizmy sprzyjają podejmowaniu błędnych decyzji w przestrzeni cyfrowej.

JAK BUDOWAĆ ODPORNOŚĆ NA ZAGROŻENIE?

Świadomy użytkownik Internetu powinien wiedzieć jakie działania budują odporność na zagrożenia, związane z manipulacją internetową i błyskawicznym rozprzestrzenianiem informacji.

- **Kontrolowanie swoich emocji.** Szczególnie jeśli dany materiał wywołuje silną reakcje, to dobry moment na to, aby się zatrzymać i nie udostępniać informacji impulsywnie.
- **Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia.** To właśnie ta umiejętność nie pozwala użytkownikowi uwierzyć w każdą informację jaką napotka w internecie. Warto sprawdzić autora, na czym opiera swoje stwierdzenia oraz zweryfikować materiał w innych źródłach.
- **Znanie swoich „czułych punktów".** Posiadanie świadomości w jakie treści jesteśmy najbardziej podatni uwierzyć gwarantuje przewagę. Najłatwiej zmanipulować człowiekiem poprzez temat, który jest dla niego ważny.
- **Higiena cyfrowa** gra ważną rolę w tym procesie, korzystanie z **serwisów fact-checkingowych** czy różnorodnych źródeł buduje odporność na manipulację. Korzystne okazuje się wybieranie materiałów świadomie, ograniczanie konsumowania treści i scrollowania, które sprzyja algorytmom.

Całkowite uniknięcie manipulacji nie jest możliwe. Możemy jedynie ograniczyć skuteczność wpływów, dzięki budowaniu indywidualnej świadomości.

PODSUMOWANIE

Analizowanie przekazów, rozumienie w jaki sposób działają algorytmy, obniżanie poziomu reakcji na materiały internetowe, to również elementy budowania kompetencji cyfrowych. Dzięki temu możemy świadomie i bezpiecznie poruszać się po przestrzeni cyfrowej oraz wpływamy na skalę problemu. Poprzez rzetelną analizę informacji, jesteśmy mniej podatni na rozprzestrzenianie potencjalnych fałszywych
wiadomości. Co za tym idzie chronimy nie tylko siebie, ale i innych użytkowników internetu.

Źródła: "Budowanie odporności na manipulacje online"- Fundacja Instytut Cyberbezpieczeństwa
"Jak rozpoznawać techniki manipulacji i skutecznie się przed nimi bronić?"- Wirtualne Społeczeństwo
"Niebezpieczeństwa w internecie- psychologiczne mechanizmy manipulacji, algorytmów i mediów społecznościowych"- Psycheo

Ministerstwo Cyfryzacji
WARSZAWSKI INSTYTUT BANKOWOŚCI

Zadanie finansowane ze środków Ministerstwa Cyfryzacji.
Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Cyfryzacji.